

บทวิจารณ์หนังสือ “เลี้ยงลูกให้เป็นดอกเตอร์”

ดร.นิภาภรณ์ จวงฉวีเวศย์

ดร.นงนภัส คำขวัญ เทียงกมล หรือ ดร.นงนภัส เทียงกมล ผู้ประพันธ์หนังสือเรื่อง “เลี้ยงลูกให้เป็นดอกเตอร์” ที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ปัญญาชน ในปีพ.ศ. 2554 นั้นมีบุตรชาย 2 ท่านที่เป็นดอกเตอร์ คือ ดร.ธนรรตต์ คำขวัญ เทียงกมล และดร.ชาติชัย (ฉัตรชัย นามเดิม) เทียงกมล ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงความรู้สึกถึงสิ่งที่เขา “ใครๆ ก็ทำได้” แต่สิ่งที่ปรารถนามากกว่าคือการเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี ช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว และสังคม ประการสำคัญที่สุดสามารถดูแลตนเอง และครอบครัวได้ ไม่เบียดเบียนสังคม และหากช่วยคนอื่นไม่ได้ก็อย่าทำร้ายคนอื่น” ถ้าพิจารณาต่อมาท่านยังอยากให้เป็นคนในสังคมมีจิตสาธารณะ มีความปรารถนาให้คนอื่นได้ดีเสียก่อนที่จะนึกถึงตนเอง จึงเป็นมุมมองหรือจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์ที่ต้องการจะสื่อในเนื้อหาสาระในหนังสือในบทที่ 1 หลังอนุบาลสายเกินไปหรือเปล่า ด้วยสาระที่ว่า เลี้ยงลูกให้รักบ้าน เลี้ยงลูกให้รักการอ่าน โรงเรียนดีใกล้บ้าน เตรียมอาหารบำรุงสมอง เตรียมธรรมะเป็นอาหารใจ สร้างความฉลาดทางอารมณ์ กตัญญูแต่เพียงอย่างเดียวไม่พอ ต้องกตเวทิตาด้วย ประชาธิปไตยต้องเริ่มต้นที่บ้าน เศรษฐกิจเป็นเรื่องของใคร (ในที่นี้หมายถึงการที่ทุกคนต้องร่วมกันรับรู้ถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว) ความมีน้ำใจต้องปลูกฝัง ก็หาเป็นยาวิเศษ ความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี ฟังดนตรีคลาสสิกก่อนนอนเสริมสมาธิ การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ท่องเที่ยวในโลกกว้างเสริมทักษะชีวิตและวิสัยทัศน์ และสุดท้ายไม่กดดันให้ลูกเป็นคนเก่ง ซึ่งมีการเดินเรื่องโดยใช้การพูดคุยกับหลานสาวที่มีชื่อเล่นว่า “หนูโอนส์” จากหัวข้อและเนื้อหาในแต่ละประเด็นเป็นการต่อยอดความเชื่อ ตามแนวคิด และหลักฐานที่ผู้ประพันธ์นำมาเพื่อพิสูจน์ในประเด็นที่กล่าวมาได้อย่างน่าเชื่อถือ และเป็นการสนับสนุนแนวคิดของผู้ประพันธ์ได้อย่างดียิ่ง

หนังสือเล่มนี้มีการแบ่งออกเป็นบทๆ โดยดำเนินเรื่องตามการพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย ดังนี้ บทที่ 1 หลังอนุบาลสายเกินไปหรือเปล่า บทที่ 2 ปลูกฝังก่อนถึงวัยประถม บทที่ 3 สร้างความเชื่อมั่นระดับมัธยมศึกษา บทที่ 4 มั่นคงอุดมศึกษา และ บทที่ 5 ศิษย์เก่งดี เพราะครูเก่งดี ในแต่ละบทมีการดำเนินเรื่องเป็นลำดับขั้นตอนด้วยภาษาเขียนที่อ่านเข้าใจง่าย ตรงประเด็นชัดเจนไม่กำกวม ใช้ภาษาง่ายๆ แต่สละสลวย ไม่เป็นวิชาการเกินไปจนทำให้หมดความน่าสนใจ ทั้งยังสอดแทรกความสนุกสนาน มีอารมณ์ขัน ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามผู้ประพันธ์สามารถใช้อ่านกับเด็กๆ ก่อนนอนได้ จึงแตกต่างจากหนังสือประเภทเดียวกันที่อาจจะมุ่งเน้นความเป็นวิชาการมากเกินไป จนขาดอรรถรสความสนุกเพลิดเพลิน หนังสือเล่มนี้จึงทำให้ผู้อ่านวางไม่ลงหลังจากเริ่มอ่าน ด้วยเสน่ห์ของการดำเนินเรื่องที่เน้นธรรมชาติของการสนทนาระหว่างย่ากับหลานตัวน้อย

หากพิจารณาในนามของผู้แต่งที่เป็นอาจารย์สอนระดับอุดมศึกษา มีงานหนังสือวิชาการหลายเรื่อง เช่น สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เล่ม 1 และเล่ม 2 เกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร การบริหารยุคโลกาภิวัตน์ การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม และการพัฒนาทฤษฎีด้วยงานวิจัยอิสระ ที่มีทั้งงานของผู้ประพันธ์เอง และงานวิจัยที่ร่วมกับลูกศิษย์มีมากกว่าร้อยบทความ ซึ่งไม่ใช่แนวที่เขียนหนังสือเพื่อกระตุ้นที่อ่านเล่นเพื่อประเทืองปัญญา แต่ผู้ประพันธ์ยังมีหนังสือประเภทนี้อีก 2 เล่ม คือ ความสุขและอัจฉริยะสร้างได้ก่อนเกิด และปราชญ์ตัวจริง : นักวิทยาศาสตร์แค่รู้ สัพพัญญูคือพระพุทธเจ้า จึงดูเหมือนว่าผู้ประพันธ์มีบทประพันธ์หลากหลายที่แตกต่างกัน ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญแต่เพียงสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่หากทราบภูมิหลังของผู้ประพันธ์พบว่ามีความหลากหลาย ความเป็นสหวิทยาการโดยแท้ ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์การแพทย์ (เทคนิคการแพทย์) นิติศาสตร์บัณฑิต

จุลชีววิทยา สิ่งแวดล้อมศึกษา การท่องเที่ยว และการเมืองการปกครอง รวมทั้งพื้นฐานการเป็นนักธุรกิจก่อนมารับราชการเป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษา จึงทำให้ท่านมีบทประพันธ์งานวิชาการที่หลากหลายสาขา ซึ่งทำให้หนังสือเล่มนี้มีการสอดแทรกแนวคิดวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ การเมืองการปกครองตามหลักประชาธิปไตย และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพาผู้อ่านท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ ภายในประเทศไทยได้อย่างกลมกลืน แทรกด้วยอรรถรสที่แปลกจากหนังสือเล่มอื่นๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นหนังสือที่น่าอ่านอีกเล่มหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการจัดจำหน่ายในรูปแบบของอีบุ๊ค โดยสำนักพิมพ์ซีเอ็ดอีกด้วย รวมทั้งหนังสือเล่มนี้เคยรับได้รับการจัดอันดับเป็นหนังสือขายดี (Best Seller) อีกด้วย

ผู้ประพันธ์ประสบความสำเร็จในการสื่อความหมายในประเด็นที่เขาต้องการสื่อ ได้อย่างชัดเจนดังเช่นในบทที่ 2 ปลุกฝังก่อนถึงวัยประณม ที่ผู้ประพันธ์ได้เล่าถึงการศึกษาในระดับประถมศึกษาของลูกดอกเตอร์ทั้งสองที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงแต่ก็สามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาที่เหมือนกัน อีกทั้งยังสอดแทรกความเห็นเกี่ยวกับระบบการศึกษาที่ล้มเหลวมีการผลิตครูที่ไม่มีความรู้ความสามารถในวิชาเอก ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อ่าน เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงวิธีปฏิบัติของครูผู้สอนที่ใช้ความเชื่อ มากกว่าความรู้ และความคิดชุดเดิม ๆ มาใช้ในยุคโลกาภิวัตน์อย่างไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับยุคสมัย เช่นวิธีการสอนว่ายน้ำ โดยโยนเด็กลงสระแล้วคิดว่าเด็กจะว่ายน้ำได้เอง

สำหรับบทที่ 3 สร้างความเชื่อมั่นระดับมัธยมศึกษา เป็นการวางแผนการเรียนรู้ที่ไม่ต้องอาศัยการกวดวิชาทำให้เด็กมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้นสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีภายในครอบครัว การมีความเชื่อสัต์ย่อดตนเองสร้างความรักความผูกพันระหว่างพี่น้อง และรู้จักหลีกเลี่ยงยาเสพติด เข้าใจเพศศึกษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอช ไอ วี และโรคติดต่อร้ายแรงอื่นๆ สอนการเรียนรู้ การคิดอย่างมีระบบ และมีเหตุผลตามหลักธรรมของศาสนาพุทธ เช่นหลักกาลามสูตร ที่สอนให้รู้จักคิด ตรอง วิเคราะห์ด้วยตนเอง ก่อนที่จะเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งวิธีการให้เด็กเลิกติดเกมส้อมพิวเตอร์อย่างละมุนละม่อมแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่หักห้ามพร้าด้วยเข้า ลดความขัดแย้งระหว่างเด็กและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังปลุกฝังความรักชาติโดยให้รู้จักประเทศไทยก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ โดยการนำเสนอถึงแหล่งท่องเที่ยวทั้งตามหลายแห่งเป็นการเปิดโลกทัศน์เด็กๆ ให้เห็นความงดงามของธรรมชาติในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศได้อย่างเหมาะสมและกลมกลืน

ในบทที่ 4 มั่นคงอุดมศึกษานั้น ได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อ่านที่ไม่ได้มีโอกาสดำเนินการตามบทที่ 1 ถึง 3 ให้มีความหวังด้วยการให้แนวคิดการปลุกฝังความคิดให้ลูกวัยรุ่นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ต้องปรับตัวจากการเรียนแบบในห้องเรียนมาสู่การเรียนรู้ที่ต้องช่วยเหลือตนเองให้มากขึ้น โดยมีแนวทางการวางแผนการเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างให้ได้คิดและวัยรุ่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ รวมถึงวิธีการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยที่สนุกสนานมีความสุข และสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนได้ ตามสถานะและศักยภาพของแต่ละคน ที่จะต้องวางแผนชีวิต ประยุกต์แผนด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ที่จะนำพาบุคคลผู้นั้นไปสู่ความสำเร็จในการศึกษาได้

ในบทที่ 5 ศิษย์เก่งดีเพราะครูเก่งดี เป็นบทส่งท้ายเพื่อขมวดท้ายของหนังสือเล่มนี้ ที่ว่าจำเป็นด้วยหรือที่ต้องเป็นดอกเตอร์ เพื่อชี้ให้เห็นว่าการศึกษาของผู้เรียนแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ ตัวผู้เรียนเอง และครูที่จะสนับสนุนให้การศึกษาแต่ละคนประสบผลสำเร็จได้ อีกทั้งได้สอนธรรมะในบทนี้ อย่างน่าสนใจทั้งในแง่ของการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งได้ให้แนวคิดของความเข้าใจที่มนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันตามนัยอรรถาของบัวสีเหล่า แต่ถ้าศึกษาในพระไตรปิฎกจะมีแค่บัวสามเหล่า แต่กลับมาอธิบายในแนวคิดของบัวสีเหล่า ไว้อย่างน่าสนใจอีกด้วย

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้นอกจากจะเดินเรื่องแบบสนุกสนาน คล้าอารมณ์ สามารถใช้แทนหนังสือนิทานอ่านก่อนนอนที่อาจช่วยให้เด็กสามารถจินตนาการและสนใจเรื่องราวต่างๆ ให้ดีขึ้นช่วยสร้างสมาธิในการฟัง ให้มีมากขึ้นแล้วนั้นยังมีการสอดแทรกคำสอนคติพจน์สั้นๆ แต่เป็นสัจจะความจริงไว้ด้วย เช่น “เพราะเอ็นดูเขา เอ็นเรา จึงขาด” “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” “เตี้ยอ้อมค่อม” “ต้องปรารถนาให้คนอื่นมีความสุข” “เหนือฟ้าลิขิต คือการกระทำ” “ต้องฝันให้ไกล และพยายามไปให้ถึง” “ให้ทำกิน อย่าฝันมากเกินไป” “ไฟไหม้บ้านสิบครั้ง ไม่ร้ายเท่ากับการพนันหนเดียว” “เด็กๆ ทุกคนควรมีโอกาสได้รับการศึกษาที่เท่าเทียม อย่างมีความสุข” “ไม่ควรกินของเหลือ เพราะว่า จะเสียของ” “เกิดเป็นคนต้องขยันหมั่นเพียร มานะ อดทน และซื่อสัตย์” รวมทั้งมีการสอดแทรกความรู้เชิงวิชาการอย่างสนุกสนานไม่น่าเบื่อ เช่น ในบทที่1 ตอนหนึ่งเกี่ยวกับวิธีสร้างให้เด็กมีอารมณ์ดี มีไอคิว (I.Q.) อีคิว (E.Q.) และมีจริยธรรม (M.Q.) รวมถึงคุณสมบัติพื้นฐานที่พึงมีของครู นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวิธีการในการพัฒนาสมองในเด็ก และการพัฒนาร่างกายและจิตใจของเด็กด้วยการสนับสนุนให้เล่นกีฬาอีกด้วย

จึงสามารถสรุปได้ว่าหนังสือ “เลี้ยงลูกให้เป็นดอกเตอร์” จึงเป็นหนังสือที่อ่านอีกเล่มหนึ่งที่มีอรรถรสสนุกสนาน และน่าติดตาม แต่ยังคงเหมาะสมสำหรับทุกวัย อีกทั้งยังเป็นหนังสือที่มีคุณค่าในเชิงวิชาการ และบันเทิงได้อย่างไม่ขัดเจน เมื่อพิจารณาจากเนื้อหา ที่ครอบคลุมเกือบทุกวัยของเด็กในการที่จะใช้เป็นแนวทางประยุกต์ปรับใช้ในการเลี้ยงบุตรหลานสำหรับทุกครอบครัวให้มีความสุข ประสบความสำเร็จตามที่แต่ละครอบครัวปรารถนา

